

taller de creació

EL TEATRE: LA MEVA ESCENA PREFERIDA

Jordi Prat i Coll. Nascut a Girona el 1975, és llicenciat en comunicació audiovisual per la UPF i en direcció escènica i dramaturgia per l'IT. Com a director ha dirigit, entre d'altres, *El público* i *Lola la comedianta* (F. G. Lorca), *Vides privades* (N. Coward) o *Lluny i Una còpia* (C. Churchill), aquesta darrera guanyadora del premi Butaca a millor espectacle del 2007. És autor de diverses obres, com *Carrer Hospital amb Sant Jeroni* (Ed. 62, premi Recull 1999) o *Obra vista* (Ed. En Cartell). També tradueix, és pedagog i durant nou anys va ser guionista del concurs televisiu *Saber y ganar*.

Butaca buida

Hamlet n'estava fart de sortir cada dia a l'escenari. L'home contemporani barroc renaixentista modern i postmodern amb paraules d'excel·lència inqüestionable n'estava tip. N'estava fins als collons. No tenia repòs. No tenia parèntesi per arribar a casa, obrir la nevera, agafar una llauna de cervesa i mirar el Barça; fer el rot, tacar-se els calçotets amb esperma i adormir-se amb la baveta caient-li joiosa per la comissura dels llavis. Hamlet volia deixar de ser Hamlet i ser algú normal. Res de prínceps, d'Ofèlies, de dubtes, de paraules-paraules-paraules i de reflexions sobre la mort, el ser, l'acció, i tantes altres filosofades. Massa pressió. Volia ser senzillament només un algú, un cos que es quedés a casa endormiscat i deixar la seva plaça vacant.

Una butaca buida estava moixa. Algú havia comprat la seva entrada però pel motiu que fos no l'estava fent servir. I ella volia ser usada. Falten cinc minuts per començar l'espectacle i res. Continua buida. Nit d'estrena. Es fa fosc. Davant seu una revisió contemporània de Hamlet a l'escenari. Per fi, l'obra de les obres, el personatge dels personatges... per fi, podria veure el famós monòleg. Allò que havia esperat tant, allò del qual n'havia sentit tant a parlar. La butaca recordarà sempre què estava fent en el precís moment de l'incendi del Liceu o de l'impacte del primer avió contra les torres bessones. Recordarà sempre el primer dia que algú se li va seure a sobre, el plaer excitable de notar la pressió d'un espatlle desconegut sobre la seva tela. I sempre, sempre recordarà

> **Il·lustracions: Enric Bug Lapedra.** Nascut el 1957 a Portbou (Alt Empordà), dibuixant i il·lustrador autodidacte, els anys 80 va col·laborar, amb el pseudònim Bug Rogers, en publicacions com *Star*, *Bésame Mucho*, *Vibraciones*, *Playboy*... Va formar part del grup que va crear *Astronomía Pirata* (Ikusager Ediciones). Els anys 90 va alternar treballs de disseny gràfic (Chic Roses, Fata, Charly...) i disseny interior i industrial de mobles i làmpades (Febrer Display Olot) amb exposicions col·lectives com «Tintín a Barcelona» (Fundació Joan Miró) o «Catalunya vista des de l'exterior» (Banco Exterior de España).

el seu primer Hamlet.
El seu primer bateig de
ser o no ser.

Hamlet s'alça del
sofà amb suor freda.
Per més que odï
el seu destí no
pot renunciar-hi.
Avui, com cada
dia des del 1601,
no pot renunciar
a ser qui és. Així
com es diu que
cada moment en
alguna ràdio del
món sona una cançó
de Madonna, en cada mo-
ment en algun racó de món
algú veu per primera vegada
Hamlet perquè Hamlet ha
decidit, per fortuna, pujar
a l'escenari (gràcies!). I sigui
o no sigui aquesta la qüestió és
meravellós pensar que un algú
omplirà una butaca buida i
dirà «Carinyo, grà-
cies per aquesta
sorpresa inespera-
da» mentre pensa
que, escarxofat al
sofà, mirant el Barça
i bevent cervesa seria
molt més feliç. I potser
tingui raó, perquè aquest
Barça no durarà sempre i,
en canvi, saber si a l'esperit
li és més noble sofrir els cops
i els dards de l'ultratjant fortuna,
afortunadament sí.

ENRIC BUG

Pere Puig Tallada (Salt, 1959). Lligat estretament a la sala La Planeta, que dirigeix, ha ajudat a produir i a impulsar nombroses creacions teatrals gironines. És membre fundador de la companyia La Planeta, amb la qual ha escrit i dirigit espectacles per a públic familiar, com *Un conte de les mil i una nits*, *No ploris, ximplet!* o *El nen que riu*. També ha dirigit obres teatrals per a públic adult, com *Bondat* o *Novembres*, i va adaptar la versió catalana de *Lúcid*.

La màgia d'un capvespre d'estiu

El nen va tornar a entrar a l'antiga fàbrica. Els murs escrostonats, la fredor del terra, les rialles, les batesses, els crits d'aquella tarda de jocs amb els companys. Tantes sensacions que encara no l'havien abandonat. I només havia estat una tarda qualsevol, a recer de la calda empipadora d'un interminable dia de vacances. Una altra tarda d'estiu.

Tanmateix ara, sol, allà dins, amb la llum del capvespre, li va semblar que tot prenia un caire diferent. Amb penes i treballs els seus ulls podien reconèixer les caixes de fusta trencades, les ampolles buides, brutes, d'un vidre verdós, el terra de ciment esquerdat per les rodes dels camions que hi havien feinejat cada dia durant qui sap quants anys. Totes aquelles andròmines escampades, inservibles, que ell i els seus amics havien convertit en palaus, trinxeres, porteries de futbol tot just feia una estona, ara començaven a barrejar-se per efecte de la llum. Era com una dansa plena de misteri, muda i al mateix temps sonora, més aviat trista. Però ell no sentia cap por.

El nen va caminar cap a la taca negra que s'expandia davant seu, com si esperés alguna cosa. Va mirar cap a la foscor, intensament, escoltant en aquell silenci. Va deixar passar una estona llarga. Aleshores, de sobte, però amb una gran lleugeresa, es va obrir una porta en una envà de la paret (on mai no hi havia hagut cap porta!). El nen, quiet, va observar. Entraven un home i una dona, vestits d'una manera extravagant. Ell duia una llàntia a la mà, semblava vell i feia cara de boig; ella tenia l'aire tràgic d'una gran actriu de cinema mut.

L'home, solemne, va dir: «Si vostè, comtessa, continua mirant-se la vida dins els límits d'allò que és natural o d'allò que és possible, li adverteixo que aquí no comprendrà mai res. Nosaltres som fora

d'aquests límits. A nosaltres ens basta imaginar, i tot seguit les imatges viuen per si soles. Només que una cosa sigui dins nostre ben viva, tota sola es representa, gràcies a la seva mateixa vida. És el lliure adveniment de cada naixença necessària. Com a màxim, nosaltres facilitem d'alguna manera el naixement». Ella va mirar l'home neguitosa. Tot seguit ell, amb un petit somriure als llavis, va acostar la llàntia cap a una pila de fustes mig trencades. «Aquests ninots, per exemple», va continuar. «Si l'esperit dels personatges que representen s'incorpora en ells, veurà com aquests ninots es mouen i parlen. I l'autèntic miracle no serà mai la representació, cregui'm, sinó la fantasia del poeta, en la qual aquells personatges van néixer, vius, tan vius que vostè els pot veure encara que no sigui corporalment. Traduir-los a la realitat fictícia damunt un escenari és el que normalment es fa als teatres». I la flama de la llàntia va tremolar. Es va fondre. I van tornar la foscor i el silenci.

El nen no havia entès gairebé res, tot i que algunes paraules li ressonaven encisadores: «A nosaltres ens basta imaginar, i tot seguit les imatges viuen per si soles...». «Això és el que fem nosaltres quan juguem!», va pensar, encara impressionat per la veu tan greu d'aquell ancià que, inesperadament, va saber que es deia Cotrone. «Què deu ser un escenari? Un teatre?», es preguntava. Però en aquell moment va sentir la veu de la seva àvia que, des del pati del costat, el cridava per anar a sopar. Amb recança, el nen es va girar i va caminar cap a fora. Quan va haver tancat la gran porta de fusta des pintada, ben corcada de sota, va pensar que no tenia dret a guardar aquell secret. L'endemà explicaria als seus amics aquell moment de màgia, que no podia entendre del tot, però que el fascinava i que el fascinaria per sempre més.

ENRIC BUGA

I encara avui, que ja s'ha fet gran, està convençut que el seu crepuscular Cotrone tenia raó. Perquè si alguna cosa és ben viva a dins nostre, ella tota sola es representa. I cal que ho facilitem. Per fer possi-

ble l'impossible, encara que només sigui durant un moment fugaç. Per comprendre. I això potser és el teatre. O com a mínim és el que aquell nen va intuir dins la foscor d'un espai màgic, un capvespre d'estiu.

No diu res

Un escenari buit. No hi ha res de res. Entra una dona de 90 anys i mira el públic. No diu res. Mira encurosida. Està molt tranquil·la. Sap que ha de parlar, que ha de dir alguna cosa, però no sap què ni com. Es mou una mica. Mira al seu voltant; potser estaria millor asseguda, li fan mal les cames. No hi ha cap lloc per seure. El públic espera alguna cosa d'ella. Ella ho nota. No sap què explicar. Se'ls mira. Si no parla aviat la gent es cansarà, però no sap què dir, què fer. Li han dit que havia de sortir i explicar alguna cosa de la seva vida. En aquests moments no sap per què ha dit que sí. Alguna cosa de la seva vida. Creu que la seva vida no té res d'especial. El

Meritxell Yanes (Girona, 1976) és actriu. Actualment és membre de la companyia Mentidera Teatre. Dels seus treballs com a actriu destaquen *Tot* (direcció i dramaturgia de Rafael Spregelburd), *Granes*, de Josep Pujol, *Novembres* (dramaturgia i direcció de Pere Puig) i *Petó públic*, d'Àngel Burgas i direcció de Rosa Maria Sardà.

públic espera. Ella ja no està tan tranquil·la. Podria explicar com coneix el seu home just quan comença la postguerra, però creu que ningú ho trobarà interessant. Podria explicar que ell és un soldat, que ve de les Canàries, que ve a reconstruir ponts. Això no és interessant, tothom s'ha enamorat, pensa. Podria explicar que un cop casada se'n va cap a les terres del seu home, prenyada, i de cop es troba vivint en una barraca enmig de plataners. Troba a faltar la seva gent, el seu lloc. Lluita i s'adapta. És una dona forta. Van passant els anys i arriba a tenir vuit fills. Segueix sense dir res. El públic es comença a incomodar. Ella ho nota, vol parlar però no pot. Les ca-

taller de creació

ENRIC BUG

mes li fan molt mal. Podria explicar que el seu home, sense feina, decideix emigrar cap a Amèrica del Sud a fer fortuna. Que ella, abans d'anar-hi, decideix passar per Girona per veure els seus pares. Sola, amb vaixell, viatja amb els seus fills cap a Barcelona. Arriba a Girona i els seus pares, en conèixer les seves intencions, la retenen i li fan veure que si es queden aquí poden trobar feina al seu home, que no cal anar tan lluny. Es queda a Girona amb els fills i el seu home es queda a Veneçuela, molts anys, treballant. Ella, sola, es queda amb els vuit fills. Ara ja no gosa mirar el públic, no sap com posar-se, li molesten els braços, les mans. Intenta començar a parlar però no pot. Pensa que podria parlar d'enyorança, de ràbia, d'espera, d'ignorància, d'estima, d'amor, d'infidelitat, de duresa, de responsabilitat, de la mort d'un fill, de la primera televisió, de la tornada del seu home, dels casaments dels seus fills, dels naixements dels néts... No. Està convençuda que la seva història no té res d'especial. Ara és vídua. Ha viscut molts canvis. Però no sap què explicar... la seva vida no té res d'interessant. Ara ja no mira el públic, es sent incòmoda, molt incòmoda. Fa mitja volta i se'n va entrebancant-se. Torna a sortir, mig plorosa i diu: «Ho sento, ho he fet tan bé com he sabut». Marxa amb el cap cot. Fosc.

Cristina Cervià, dona de teatre iniciada a l'emblemàtica companyia El Talleret de Salt, amb centenars d'actuacions a l'espatlla –moltes de les quals per a públic jove–, darrerament treballa amb músics i s'ha endinsat en el món de la direcció escènica, sense abandonar mai les diverses propostes de poesia, i des del 2006 amb companyia pròpia: Mentidera Teatre.

Txèkhov ara i sempre

M'agraden els finals de les obres de Txèkhov. Tots. Aquesta sensació que la vida ha passat en un alè, s'ha acabat un món, s'ha tancat una etapa, i sempre s'ha de recomençar de nou en algun altre lloc. És el mateix que ens passa als actors cada cop que actuem en un nou escenari: representem aquell tros de vida i desapareixem d'aquell teatre, d'aquell poble, i només esperem que quedi alguna cosa a la memòria dels nostres casuals espectadors.

Al final de *L'hort dels cirerers* Liubov s'ha venut el cirerer i la casa, tots els personatges van marxant, l'escena queda buida, es tanquen les portes, se sent el cotxe que marxa i els tocs rítmics d'una destrala –el progrés que s'acosta–. Però enmig del silenci se senten unes passes i apareix Firs, el criat de gairebé 90 anys; prova d'obrir la porta però han tancat en clau. I diu: «Se m'han descuidat. Tant se val... La vida m'ha passat com una bufada... M'estiraré una estona...». Es queda immòbil i només se senten els cops compassats de la destrala. Tot se n'ha anat. Silenci. Aquest final ho conté tot: emoció, contenció, silenci, el pas del temps, la solitud, la brevetat de la vida, el futur que s'acosta implacable, el buit, el ple, les llums i les ombres. Només pots aguantar la respiració i esperar que els llums es vagin apagant mentre imagines Firs vell, sol i abandonat, que quedarà allà com la casa, com el cirerer, però que no li importa perquè per a ell aquest món que s'acosta ja no és el seu, no li pertany.

ENRIC BUG